

MIGRÁCIA A JEJ MOŽNÉ DOPADY NA VYBRANÉ SOCIO-EKONOMICKÉ INDIKÁTORY

MIGRATION AND ITS POSSIBLE IMPACTS ON SELECTED SOCIO-ECONOMIC INDICATORS

Marián Kováčik – Monika Gubáňová

Abstract

Migration is a phenomenon that has a direct impact not only on the migrant himself, but also on the regions within which he or she is moving or changes his residence. It is possible to talk about labour migration, which represents commuting to occupation or complete migration, when there is also a change of residence of an individual or groups. This second type can have a significant impact on the destination, or in terms of quality of life or economic development of the region. The aim of the paper is to examine the relations between migration flows and small and medium-sized enterprises in regions that have an impact on population employment and economic development. The development of small enterprises compared to medium-sized enterprises is favorable throughout the period under review. The relationship between migration and the number of SMEs has not been confirmed. Due to fluctuations in some districts, the P-test model was not successful and the impact of migration on the number of SMEs was not demonstrated.

Key words: migration, small and medium enterprises, unemployment

JEL Code: J21, R23

Abstrakt

Migrácia je fenoménom, ktorý nemá priamy vplyv len na migranta samotného, ale aj regióny v rámci, ktorých sa presúva, resp. mení svoje bydlisko. Možno hovoriť o pracovnej migrácii, ktorá predstavuje dochádzku do zamestnania alebo úplnej migrácii kedy dochádza aj k zmene bydliska jednotlivca, resp. skupiny. Práve tento druhý typ môže mať výrazný vplyv na cieľovú destináciu či už v oblasti kvality života alebo ekonomický rozvoj regiónu. Cieľom príspevku je skúmanie vzťahov medzi migračnými tokmi a malými a strednými podnikmi v regiónoch, ktoré majú dopad na zamestnanosť obyvateľov a ekonomický rozvoj. Vývoj malých podnikov v porovnaní so strednými podnikmi je priaznivý počas celého sledovaného obdobia. Vzťah medzi migráciou a počtom malých a stredných podnikov sa nepotvrdil. Vzhľadom na kolísavý vývoj

v niektorých okresoch nebol model na základe P-testu úspešný a nepreukázal sa dopad migrácie na počet MSP.

Kľúčové slová: migrácia, malé a stredné podniky, nezamestnanosť

JEL Code: J21, R23

Úvod

Migrácia je považovaná za jednu z určujúcich globálnych otázok 21. storočia. Mobilita ľudí je v súčasnosti väčšia než v ktoromkoľvek okamihu novodobej ľudskej histórie a migračné trendy majú stúpajúci charakter. S fenoménom migrácie sa Slovenská republika začala intenzívnejšie stretávať až po roku 1989, pričom migrácia na Slovensku kontinuálne a výrazne rastie najmä po vstupe SR do EÚ. Rast populácie migrantov v SR bol v rokoch 2004 – 2008 spomedzi všetkých členských štátov EÚ druhý najvyšší. Aj napriek tomu zastúpenie migrantov v populácii zostáva na nízkej úrovni (1,25 %) a spomedzi krajín EÚ je piaty najnižší. (Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2013)

V príspevku budeme skúmať vzťah migrácie a malých a stredných podnikov (ďalej MSP). Prevažná väčšina firiem na celom svete sú MSP, ktoré zohrávajú významnú úlohu v ekonomike. Autori sa zhodujú v tom, že MSP je jednou z hlavných hnacích síl rozvoja trhového hospodárstva. MSP stimulujú súkromné vlastníctvo a podnikateľské zručnosti, sú flexibilné a môžu sa rýchlo prispôbiť meniacim sa požiadavkám trhu, vytvárať pracovné miesta, pomáhať pri diverzifikácii hospodárskej činnosti a významne prispievať k vývozu a obchodu. Aj v rozvinutých trhových ekonomikách predstavujú malé a stredné podniky veľký podiel na produkcii a zamestnanosti.

1 Migrácia

Podľa Medzinárodnej organizácie pre migráciu (2013) pojem migrácia znamená pohyb osôb alebo skupín osôb v geografickom a sociálnom priestore spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu. Organizácia definuje niekoľko typov migrácie – zahraničnú/vnútornú, dobrovoľnú/nútenú, legálna/nelegálna, cirkulárna/dočasná.

Vedci sa zaoberajú migráciou z rôznych aspektov. Sledujú individuálnu migráciu, skupinovú, kolektívnu, masovú, organizovanú, neorganizovanú. Pri migrácii je dôležitý aj samotný subjekt a jeho osobné vlastnosti. Rozhodnutie migrovať totiž vzniká postupne, čo sa v literatúre označuje termínom „migračná trajektória“, (migration trajectory), ktorú Düvell (2014) rozdelil do nasledujúcich fáz: uvažovanie, rozhodovanie, príprava, organizovanie, presun, príchod, zotrvanie, usadenie.

Janicki (2007) rozdeľuje teórie migrácie na základe premenných, ktoré určujú migračné procesy obyvateľstva a sú ekonomického, sociologického a geografického charakteru. Ekonomické teórie predpokladajú, že migrácia je najviac ovplyvnená ekonomickými premennými, napr. situácia na trhu práce, životná úroveň a úroveň príjmu fyzických osôb, úroveň bohatstva obyvateľstva alebo úroveň a rozsah sociálnych výhod. Sociologické teórie sa sústreďujú na motívy migračných rozhodnutí a niekedy sú porovnávané so štúdiami správania sa, napr. teória migračných sietí, inštitucionálna teória. Geografické teórie sú zase teórie, ktoré analyzujú priestorovú diverzitu prostredia a identifikujú oba faktory, ktoré priťahujú a vytvárajú bariéry migrácie, napr. teória prechodu k mobilite.

Demografické procesy prebiehajúce v posledných rokoch mali významný vplyv na priebeh zmien na trhu práce, najmä na strane ponuky a dopytu tvrdia Skibiński¹ a Rączaszek (2017). Analýza demografických zmien umožňuje vyhodnotiť zmeny a dôsledky pozorovaných demografických trendov. V súčasnosti závisí dynamika zmien počtu ľudí v mnohých krajinách na miere pôrodnosti, úmrtnosti a medzinárodnej migrácii. V povojnovom období bol prirodzený prírastok hlavným faktorom zvyšovania počtu ľudí v Európe. V dôsledku systematického poklesu miery pôrodnosti a nárastu medzinárodnej migrácie sa však úlohy zmenili a dynamika zmeny počtu obyvateľov a štruktúra obyvateľstva v mnohých krajinách v celej Európe bola za posledné desaťročia s rôznou intenzitou ovplyvnená, medzinárodnými migráciami. Migračné procesy je možné posudzovať v makroekonomických a mikroekonomických kontextoch.

Vnútroregionálnu migráciu na Slovensku skúmajú Kureková a Hejduková (2016, 2017).

2 Malé a stredné podniky

Z prehľadu literatúry o MSP vyplýva, že definícia MSP sa v jednotlivých krajinách výrazne líši v závislosti od faktorov, ako sú napríklad: počet zamestnancov, hodnota fixných aktív, výrobná kapacita, základné charakteristiky vstupov, úroveň použitej technológie, použitý/vložený kapitál, charakteristiky riadenia, ekonomický rozvoj a konkrétne problémy, ktorým čelia MSP. (Enquobahrie, 1997; Harabi, 2005)

Podnik získa postavenie MSP v zmysle odporúčania Komisie len v prípade, ak spĺňa definíciu MSP. V nej sa testujú nasledujúce veľkostné kritériá: počet pracovníkov, ročný obrat, celková ročná bilančná suma. (Slovak business agency, 2015)

Výkonnosť sektora MSP je nevyhnutnou podmienkou výkonnosti národa. Eniola a Entebang (2015) tvrdia, že prevažná väčšina firiem na celom svete sú malé a stredné podniky a

slúžia ako živná pôda pre podnikateľov a na riešenie problémov nezamestnanosti a na podporu marketingového rastu. Dôležitosť malých a stredných podnikov pri vývoji hospodárstva, znižovaní chudoby, zvyšovaní zamestnanosti, produkcii, inováciách v technológiách, zvyšovaní spoločenského postavenia a štandardu je celosvetovo dokázaná a uznávaná v rozvíjajúcich sa aj rozvinutých ekonomikách.

Slovak business agency (2015) uvádza, že MSP tvoria na Slovensku až 99,9 % zo všetkých podnikateľských subjektov – z celkového počtu 531 729 aktívnych podnikateľských subjektov bolo až 531 063 malých a stredných podnikov. Pri tomto pomere MSP poskytovali pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám (73,6 %) aktívnej pracovnej sily v podnikovej ekonomike Slovenska a podieľali sa viac ako polovicou (52,8 %) na tvorbe celkovej pridanej hodnoty.

Na základe štúdie, Ključnikov a Popesko (2017) uvádzajú, že Slovenskí podnikatelia sa v sektore MSP zameriavajú predovšetkým na distribúciu svojich produktov a služieb na domácom trhu. Iba 45% z nich vyváža svoje výrobky do zahraničia.

3 Cieľ a metodika

Cieľom príspevku bolo analyzovať migračné trendy v okresoch Nitrianskeho kraja a zhodnotiť možné dopady na vybrané socio-ekonomické indikátory. Prvým skúmaným indikátorom bol počet malých a stredných podnikov v okresoch. Vychádzali sme z predpokladu, že nielen stav, ale aj pohyb obyvateľstva má vplyv na malé a stredné podniky. Veľké podniky sme vynechali, nakoľko migrácia nemá dostatočný vplyv na lokalizáciu a prevádzku podniku. Druhým indikátorom bol vplyv migrácie na podiel ľudí do 15 rokov. Predpokladali sme, že tu bude pozitívny trend, nakoľko najčastejšie migrujú mladí ľudia, ktorí už majú, resp. budú zakladať rodiny. Tretím indikátorom bola miera evidovanej nezamestnanosti. Predpokladali sme, že v prípade rastúcej miery nezamestnanosti budú ľudia smerovať k emigrácii do iného regiónu s priaznivejšími pracovnými podmienkami. Zároveň sme chceli zistiť či existuje aj vzťah medzi mierou nezamestnanosti a počtom malých a stredných podnikov.

Pri písaní príspevku sme sa stretli s menšími problémami súvisiacimi s dostupnosťou údajov. Tento problém mal výrazný vplyv na porovnávanie časových radov. Pri hodnotení vývoja počtu malých a stredných podnikov je možné porovnávať údaje za obdobie 2000 – 2014 a 2015 – 2018. Dôvodom je zmena metodiky zberu dát od roku 2015, z dôvodu upresnenia metodiky Eurostatu týkajúcej sa vyhodnocovania ekonomickej aktivity podnikov. Táto metodika bola v roku 2015 Eurostatom upresnená tak, že pre štatistické účely sa zohľadňujú

iba tie podniky, ktoré mali za dané referenčné obdobie tržby, zamestnancov alebo investície. Upresnená metodika bola aplikovaná po prvýkrát za referenčný rok 2015 (stanovisko ŠÚ SR, 12.9.2019). Trendy v migrácii sme analyzovali za obdobie 1993 – 2018. Vzťahy medzi migráciou a počtom malých a stredných podnikov sme skúmali za obdobie 2000 – 2014. Vzťah medzi podielom ľudí do 15 rokov a migráciou bol skúmaný za obdobie 1996 – 2018. Vzťah medzi migráciou a mierou evidovanej nezamestnanosti bol skúmaný za obdobie 2001 – 2014 a vzťah medzi nezamestnanosťou a migráciou za obdobie 2001 – 2018.

Údaje sú zobrazované pomocou trendových línií a vzťahy medzi indikátormi prostredníctvom regresnej analýzy. Regresná analýza nám pomohla pri hľadaní odpovedí na naše výskumné otázky:

Výskumná otázka 1: Predpokladáme pozitívny vzťah medzi migráciou a počtom MSP. Predpokladáme, že migrujú prevažne ľudia v produktívnej zložke z dôvodu uplatnenia sa na trhu práce.

Výskumná otázka 2: Predpokladáme pozitívny vzťah medzi migráciou a počtom detí v okrese. Predpokladáme, že migrujú prevažne ľudia v produktívnej zložke, ktorí majú, resp. plánujú založiť rodinu.

Výskumná otázka 3: Predpokladáme, že počet MSP má pozitívny vplyv na mieru evidovanej nezamestnanosti, vychádzajúc z očakávaní, že vyšší počet podnikov znamená vyšší počet pracovných príležitostí.

Výskumná otázka 4: Predpokladáme, že existuje vzťah medzi migráciou a mierou evidovanej nezamestnanosti. Tento vzťah môže mať niekoľko podôb, buď dôjde k odlivu pracovnej sily, čím sa zvýši miera evidovanej nezamestnanosti. Prípadne dôjde k odlivu nezamestnaných osôb, ktoré si nájdu prácu inde. Na druhej strane, ak je migračné saldo vyššie ako ponuka na trhu práce, môže imigrácia spôsobiť nárast miery nezamestnanosti.

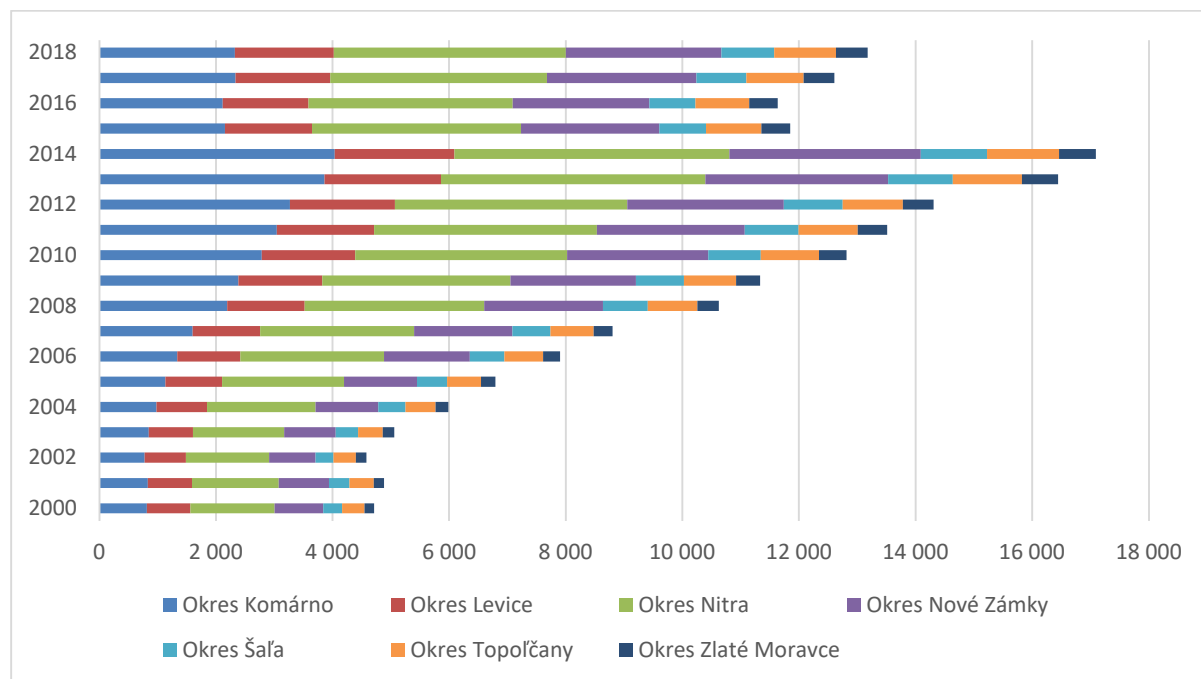
Výsledky

Vývoj MSP

V období 2000 – 2014 bol vývoj počtu malých podnikov v okresoch Nitrianskeho kraja rôznorodý. Priemerný nárast bol 2,6 násobok za celé sledované obdobie. Najvýraznejší nárast bol v okrese Komárno, kde sa počet podnikov zvýšil takmer štvornásobne. Tento nárast spôsobil, že v roku 2014 bol v okrese Komárno druhý najvyšší počet malých podnikov. Kým v Nitre sa ich počet zvýšil z 1 441 v roku 2000 na 4 715 v roku 2014, tak v Komárne sa ich počet zvýšil z 816 na 4 041 počas sledovaného obdobia. Od roku 2015 došlo v zmene metodiky zberu dát malých podnikov a ich reálny počet sa oproti roku 2014 vo všetkých okresoch znížil

v priemere o 28,5 %. Najvýraznejší rozdiel bol v okrese Komárno s poklesom o 46,6 %. Ak berieme do úvahy vyjadrenie ŠÚ SR, tak možno konštatovať, že takmer polovica malých podnikov v okrese Komárno nevykazovala žiadne tržby, zamestnancov či investície. V období 2015 – 2018 bol zaznamenaný nárast počtu malých podnikov od 9,9 % v Komárne po 15,5 % v okrese Levice.

Obr. 1: Vývoj počtu malých podnikov v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja

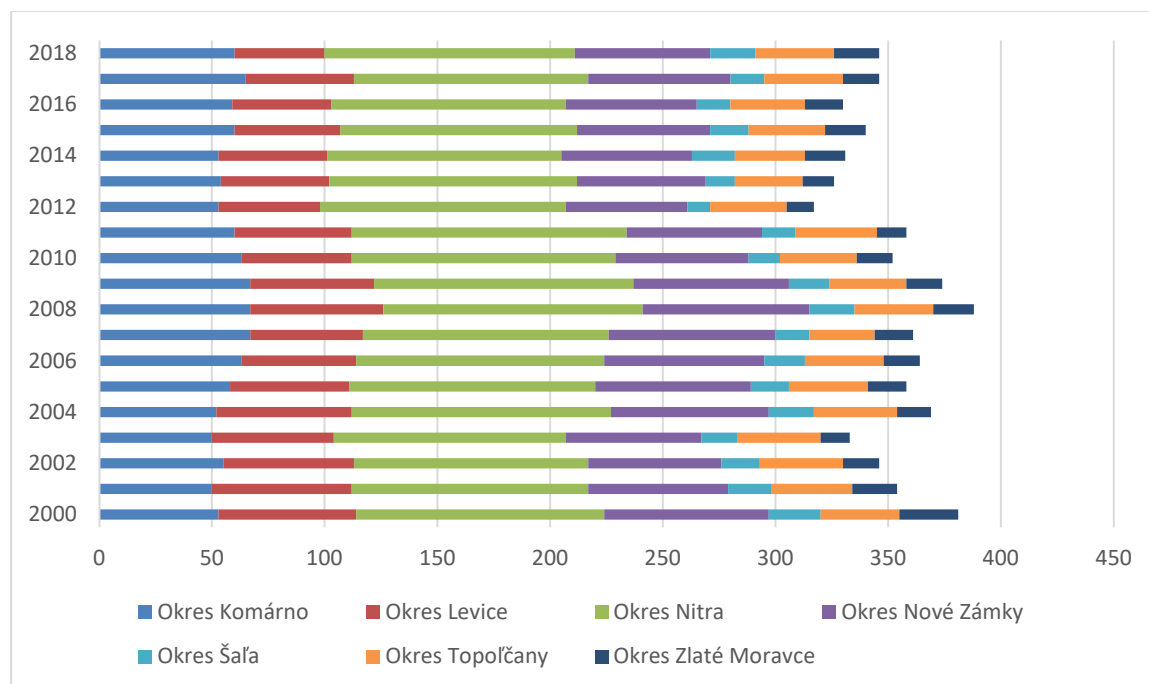
Zdroj: ŠÚ SR, 2019

Pozn. V roku 2015 došlo k zmene metodiky zberu dát, ktorá ovplyvnila údaje od roku 2015. Evidovali sa len podniky, ktoré mali za dané referenčné obdobie tržby, zamestnancov alebo investície.

Vývoj počtu stredných podnikov prebiehal v tomto období opačným smerom. Vo všetkých okresoch okrem Komárna došlo k poklesu počtu stredných podnikov od 5 do 30 %. Vzhľadom na fakt, že zmena metodiky zberu dát sa dotkla len malých podnikov, stredné podniky možno hodnotiť za obdobie 2000 – 2018. Po zohľadnení možno konštatovať priaznivejší vývoj. V okresoch Komárno a Nitra došlo k nárastu počtu stredných podnikov o 13,2 %, resp. 0,9 %. V okrese Topoľčany nedošlo k výrazným zmenám a za 18 rokov je tam rovnaký počet podnikov. V ostatných okresoch došlo k poklesu podnikov od 13 % v okrese Šaľa po 34,4 % v okrese Levice.

Vzhľadom na flexibilitu a adaptabilitu malých podnikov možno konštatovať, že ich vývoj v porovnaní so strednými podnikmi je priaznivý počas celého sledovaného obdobia.

Obr. 2: Vývoj počtu stredných podnikov v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja

Zdroj: ŠÚ SR, 2019

Pozn. V roku 2015 došlo k zmene metodiky zberu dát, ktorá ovplyvnila údaje od roku 2015. Evidovali sa len podniky, ktoré mali za dané referenčné obdobie tržby, zamestnancov alebo investície.

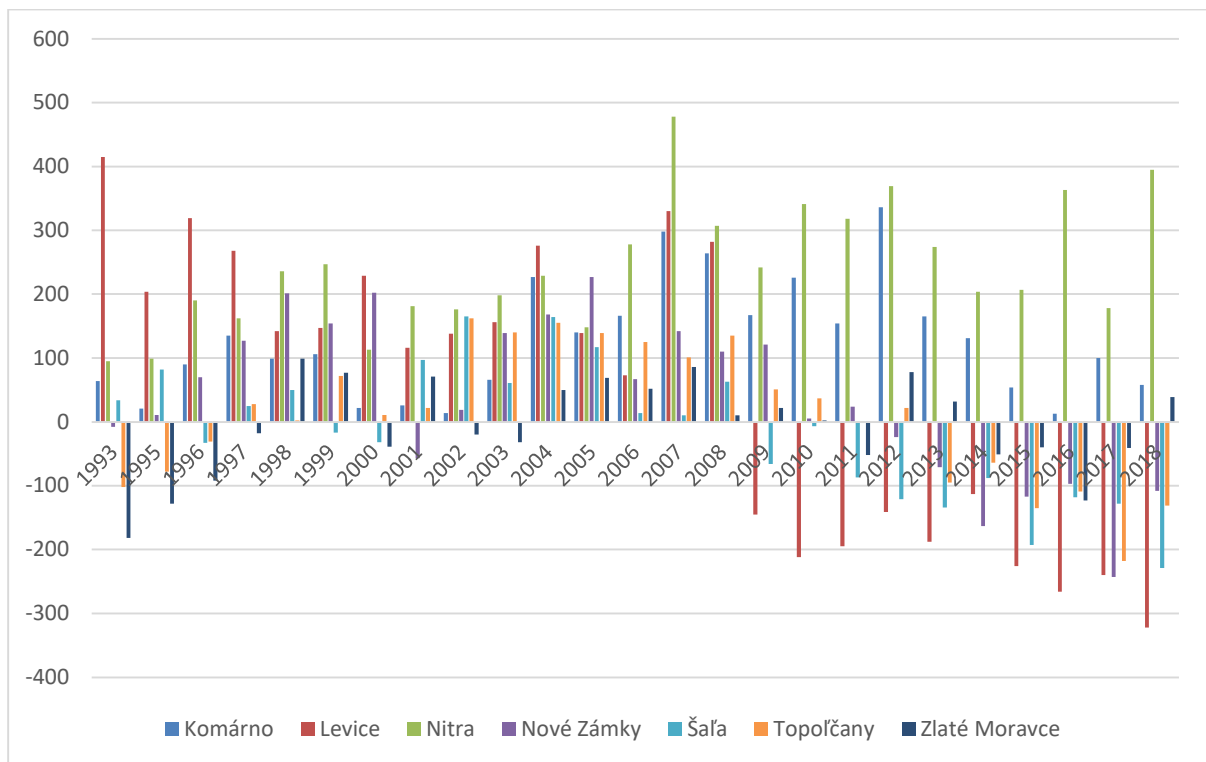
Vývoj migrácie

Za sledované obdobie 1993 – 2018 bola pozitívna migrácia len v okresoch Komárno a Nitra. Celkový nárast predstavoval 3,07 %, resp. 3,7 %. V ostatných okresoch bol kolísavý vývoj s trendom úbytku obyvateľstva v poslednej tretine sledovaného obdobia. V okresoch Šaľa a Zlaté Moravce došlo k úbytku obyvateľstva o 0,7 %, resp. 0,3 %. V ostatných okresoch bol nárast od 0,3 % do 1,06 %.

Vývoj detí

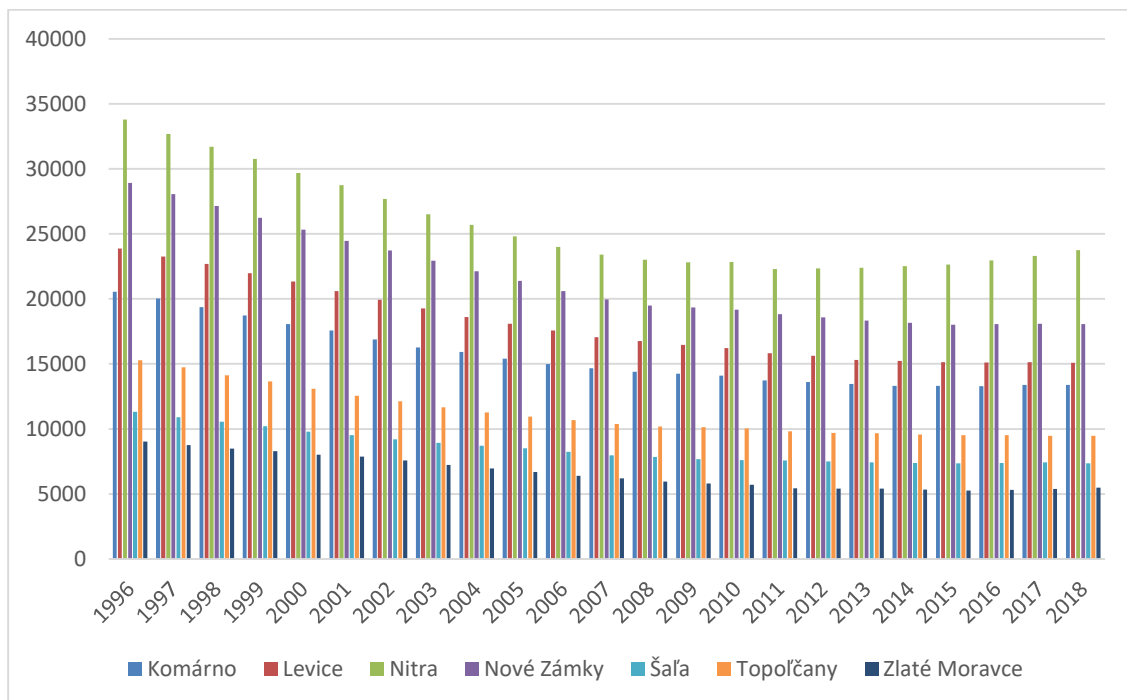
Z dlhodobého hľadiska je vývoj podielu populácie do 15 rokov nepriaznivý vo všetkých okresoch. Za obdobie 1996 – 2018 došlo k poklesu detí do 15 rokov v priemere o 35 %. Najnižší pokles bol v okrese Nitra na úrovni 29,7 % a najvyšší v okrese Zlaté Moravce na úrovni 39,2 %.

Obr. 3: Migračné saldo v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja

Zdroj: ŠÚ SR, 2019

Obr. 4: Vývoj počtu detí v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja

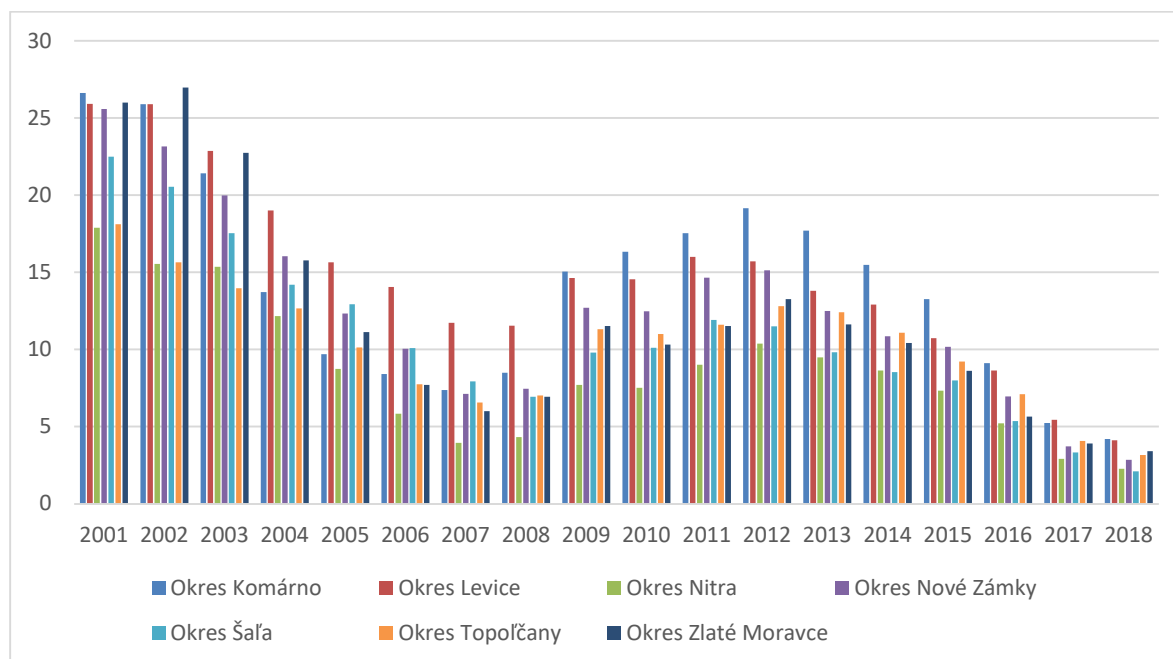

Zdroj: ŠÚ SR, 2019

Vývoj U

Miera evidovanej nezamestnanosti má priaznivý vývoj vo všetkých okresoch. V roku 2018 bola miera nezamestnanosti v okresoch NSK v rozsahu od 2,1 % v okrese Šaľa do 4,2 % v okrese Komárno. V priemere došlo v okresoch k poklesu o 20,1 % nezamestnaných ľudí.

Obr. 5: Vývoj miery nezamestnanosti v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja

Zdroj: ŠÚ SR, 2019

Vzťah MSP – migrácia

Vzťah medzi migráciou a počtom malých a stredných podnikov bol sledovaný na okresnej úrovni za obdobie 2000 – 2014. Skúmanie tohto vzťahu nám pomôže odpovedať na výskumnú otázku 1, ktorá predpokladá pozitívny dopad migračného salda na počet MSP. Vzhľadom na kolísavý vývoj v niektorých okresoch nebol model na základe P-testu úspešný a nepreukázal sa dopad migrácie na počet MSP. Vzťah a vhodnosť modelu bola potvrdená v okresoch Levice, Nové Zámky, Šaľa a Topoľčany, pričom v Šali bol preukázaný dopad len na malé podniky. V okrese Levice bol preukázaný vzťah v zmysle emigrácie z okresu. S každou ďalšou zmenou sa predpokladá pokles malých podnikov. Rovnica má tvar $y=1\,355,08 - 1,86x$, pričom korelačný koeficient má hodnotu 0,76 a potvrdzuje strednú závislosť. Regresná priamka vysvetľuje variabilitu na základe koeficientu determinácie na 59 %. Podobne dopadol aj vzťah medzi migráciou a počtom stredných podnikov, ale s nižším vplyvom a variabilitou na úrovni 39 %. Podobný výsledok so strednou závislosťou bol zistený v oboch prípadoch aj

v okresoch Nové Zámky a Topoľčany. V okrese Šaľa bol preukázaný vzťah len medzi počtom malých podnikov a migračným saldom so strednou závislosťou ($R=0,8$) vyjadrený rovnicou $y=708,55 - 2,342x$.

Vzťah detí – migrácia

Regresná analýza potvrdila vzťah medzi migráciou a počtom detí v okresoch Levice, Nitra, Nové Zámky a Šaľa. V okrese Levice, kde z dlhodobého hľadiska prevažovala imigrácia nad emigráciou, vyšla pozitívna závislosť, s korelačným koeficientom 0,75, ktorý potvrdzuje strednú závislosť, v zmysle rastúceho počtu detí so zmenou migrácie. Tento predpoklad možno interpretovať dvomi spôsobmi. Prvý predpoklad naznačuje, že imigrovali prevažne mladí ľudia, ktorí už mali, resp. neskôr založili rodiny. Druhý predpoklad s ohľadom na negatívny vývoj v posledných rokoch naznačuje odliv produktívnej zložky a štatistický rast podielu detskej populácie. Vzhľadom na klesajúci trend vývoja detskej populácie vo všetkých okresoch sa ako pravdivý javí druhý predpoklad. V okrese Nitra na rozdiel od Levíc vyšiel opačný vzťah s korelačným koeficientom 0,52 na základe ktorého možno konštatovať, že so zmenou migrácie bude podiel populácie do 15 rokov klesať. V tomto prípade možno vziať do úvahy fakt, že migračné saldo má Nitra pozitívne a vzhľadom ku klesajúcemu trendu počtu detí v celom kraji dochádza k zníženiu počtu osôb do 15 rokov. V okresoch Nové Zámky a Šaľa bol pomocou regresnej analýzy preukázaný vzťah podobne ako v okrese Levice.

Vzťah U – MSP

Vzťah medzi mierou evidovanej nezamestnanosti a počtom malých podnikov sa potvrdil v okresoch Levice, Šaľa a Zlaté Moravce. V okresoch Nitra a Nové Zámky sa potvrdil aj vzťah k počtu stredných podnikov. Na základe korelačného koeficientu, ktorý nadobudol hodnoty od 0,46 do 0,73 bola v týchto okresoch potvrdená stredná závislosť. Avšak dopady na mieru nezamestnanosti boli pozitívne len maximálne do 0,02 %. Naproti tomu prítomnosť stredných podnikov pozitívne vplývala na pokles nezamestnanosti do 0,4 %.

Vzťah U – migrácia

Regresná analýza potvrdila vzťah medzi mierou evidovanej nezamestnanosti a migráciou len v okresoch Levice, Nitra a Šaľa. Korelačný koeficient nadobudol hodnoty od 0,52 v Nitre po 0,73 v Šali. Tieto vplyvy boli len minimálne a ovplyvnili mieru nezamestnanosti do 0,3 %. Naopak v Nitre boli tieto vplyvy negatívne, teda so zmenou migrácie dôjde k nárastu miery

nezamestnanosti. Tento stav je spôsobený aj tým, že Nitra má jednu z najvyšších imigrácií v kraji a pravdepodobne nie všetci migranti sú schopní nájsť si zamestnanie.

Tab. 1: Výsledky regresnej analýzy

okres	x=mig. sal.; y=MP			x=mig. sal.; y=SP			x=mig. sal.; y=deti		
	R square	Intercept	X Variable1	R square	Intercept	X Variable1	R square	Intercept	X Variable1
Komárno	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
Levice	0,587	1355,075	-1,859	0,391	52,820	0,017	0,573	17840,642	10,157
Nitra	xx	xx	xx	xx	xx	xx	0,268	31096,420	-21,419
Nové Zámky	0,398	2105,126	-4,912	0,553	61,768	0,047	0,347	20885,252	16,313
Šaľa	0,634000305	708,555	-2,342	xx	xx	xx	0,250	8662,673	5,948
Topoľčany	0,453	908,033	-2,453	0,307	33,269	0,017	xx	xx	xx
Zlaté Moravce	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
	x=MP; y=nezamestnanosť			x=SP; y=nezamestnanosť			x=mig. sal.; y=nezamestnanosť		
okres	R square	Intercept	X Variable1	R square	Intercept	X Variable1	R square	Intercept	X Variable1
Komárno	xx	xx	xx	0,470	53,920	-0,660	xx	xx	xx
Levice	0,452	25,759	-0,007	xx	xx	xx	0,281	15,061	0,015
Nitra	0,266	15,290	-0,002	0,244	50,318	-0,367	0,280	15,508	-0,026
Nové Zámky	0,217	19,719	-0,003	0,236	39,011	-0,386	xx	xx	xx
Šaľa	0,536	21,089	-0,012	xx	xx	xx	0,528	11,598	0,033
Topoľčany	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
Zlaté Moravce	0,307	22,293	-0,023	xx	xx	xx	xx	xx	xx

Zdroj: spracované podľa údajov ŠÚ SR, 2019

Pozn.: XX – údaje, ktoré podľa P-testu nevyhovovali modelu.

Záver

V príspevku sme sa zamerali na niekoľko oblastí. Prvá bola vývoj malých a stredných podnikov. Na základe skúmania môžeme konštatovať, že vývoj malých podnikov v porovnaní so strednými podnikmi je priaznivý počas celého sledovaného obdobia. Druhou oblasťou bol vývoj migrácie. Za sledované obdobie 1993 – 2018 bola pozitívna migrácia len v okresoch Komárno a Nitra, v ostatných okresoch Nitrianskeho kraja bol kolísavý vývoj s trendom úbytku. V nadväznosti na vývoj migrácie sme chceli zistiť akým smerom sa vyvíja počet obyvateľov do 15 rokov. Zistili sme, že z dlhodobého hľadiska je vývoj nepriaznivý vo všetkých okresoch s rastúcim počtom obyvateľov v produktívnom veku. Za účelom skúmania výskumnej otázky č. 4 sme chceli zistiť či odliv ľudí má dopad aj na mieru evidovanej nezamestnanosti, ktorá má priaznivý vývoj vo všetkých okresoch.

Vzťah medzi migráciou a počtom malých a stredných podnikov sa nepotvrdil. Vzhľadom na kolísavý vývoj v niektorých okresoch nebol model na základe P-testu úspešný a nepreukázal sa dopad migrácie na počet MSP. Vzťah a vhodnosť modelu bola potvrdená v okresoch Levice,

Nové Zámky, Šaľa a Topoľčany, pričom v Šali bol preukázaný dopad len na malé podniky. V okrese Levice bol preukázaný vzťah v zmysle emigrácie z okresu. Vo výskumnej otázke 2 sme predpokladali pozitívny vzťah medzi migráciou a počtom detí v okrese. Regresná analýza potvrdila tento vzťah v okresoch Levice, Nitra, Nové Zámky a Šaľa. V okrese Levice potvrdzujeme strednú závislosť, v zmysle rastúceho počtu detí so zmenou migrácie. Tento predpoklad možno interpretovať na základe negatívneho vývoja v posledných rokoch, ktorý naznačuje odliv produktívnej zložky a štatistický rast podielu detskej populácie. Predpoklad výskumnej otázky 3, ktorá skúmala vzťah medzi mierou evidovanej nezamestnanosti a počtom malých podnikov sa potvrdil v okresoch Levice, Šaľa a Zlaté Moravce. V okresoch Nitra a Nové Zámky sa potvrdil aj vzťah k počtu stredných podnikov. Regresná analýza potvrdila vzťah medzi mierou evidovanej nezamestnanosti a migráciou len v okresoch Levice, Nitra a Šaľa, čím potvrdzujeme predpoklad výskumnej otázky 4. Naopak, v Nitre boli tieto vplyvy negatívne, teda so zmenou migrácie dôjde k nárastu miery nezamestnanosti.

Použitá literatúra

- DÜVELL. 2014. *Illegal immigration in Europe : beyond control*. Houndmills. New York: Palgrave Macmillan.
- ENIOLA – ENTEBANG. 2015. SME Firm Performance-Financial Innovation and Challenges In *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 195, 3 July 2015, pp. 334-342. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.361>
- ENQUOBAHRIE. 1997. Promoting Entrepreneurship and Small Business in Cameroon. *Fadahunsi Olu and Tunji Daodu eds., Small and Medium Enterprises Development: Policies, Programmes and Prospects*. West African Management Development Institutes Network (W AMDEVN). pp. 82-108.
- HARABI. 2005. *Determinants of Firm Growth: An Empirical Analysis from Morocco*.
- JANICKI. 2007. Przegląd teorii migracji ludności. In. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, Sectio B, Geographia, Geologia, Mineralogia et Petrographia. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Vol. 62. pp. 285-304
- KLJUČNIKOV – POPESKO. 2017. Export and its Financing in The SME Segment. Case Study From Slovakia. In *Journal of Competitiveness*. Vol. 9, Issue 1, pp. 20-35, ISSN 1804-1828, DOI: 10.441/joc.201 .01.02

KUREKOVÁ – HEJDUKOVÁ. 2016. Globalization and migration: The empirical study of panel data of the migration in the Czech Republic and Slovak Republic. In *16th International Scientific Conference on Globalization and its Socio-Economic Consequences*. Žilina : UNIV Žilina, Fac Operation & Economics Transport & Communication. pp. 1136-1144.

KUREKOVÁ – HEJDUKOVÁ. 2017. Inter-regional migration in CZ and SK: the empirical study of panel data at nuts 3 level. In *7th Economics and Finance Conference*. Prague : INTL INST Social & Economic SCI. pp. 178-188. DOI: 10.20472/EFC.2017.007.010

MEDZINÁRODNÁ ORGANIZÁCIA PRE MIGRÁCIU. 2013. *Aj my sme tu doma - Inštruktážny materiál*. Bratislava : Úrad Medzinárodnej organizácie pre migráciu. 46 s.

SKIBIŃSKI – RAÇZASZEK. 2017. Economic and Demographic Effects of External Migration in Poland and Slovakia - Some Aspects. In *European Journal of Sustainable Development*. Vol. 6 N. 3, pp. 129-140. Doi: 10.14207. ISSN: 2239-5938

SLOVAK BUSINESS AGENCY. 2015. *Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2015*, [online]. [cit. 27.9.2019]. dostupné na: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/sprava_o_stave_msp_2015.pdf

Tento príspevok vznikol v rámci projektu GA SPU s číslom 11-GASPU-2018, I-18-006-00.

Kontakt

Marián Kováčik

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Fakulta Európskych štúdií a regionálneho rozvoja

marian.kovacik@uniag.sk

Monika Gubánová

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Fakulta Európskych štúdií a regionálneho rozvoja

monika.gubanova@uniag.sk